

FALKENBERG

Hitta det här

2014-12-09/IA

Förvaltningsplan för Ätran och laxen

Förslag till åtgärder och möjligheter för fortsatt utveckling

Bakgrund

Falkenbergs kommun har under flera år arbetat med att genomföra Hertingprojektet. Kommunen har också under fem år deltagit i EU-projektet Living North Sea Interreg IVB. Arbetet med fria fiskvägar i Ätran har uppmärksammats lokalt, regionalt, nationellt och internationellt. Nu är tid för kommunen att skörda frukterna av detta framgångsrika arbete. Det fortsatta arbetet med förvaltningen av Ätran och laxen behöver en fast organisation med en klar ansvarsfördelning där olika intressen tillgodoses och där basen är en hållbar förvaltning som vilar på ekologiska grunder.

Dokumentation

Ätran är en av Sveriges mest väldokumenterade laxälvar. Redan 1954 påbörjades laxräkningen vid Nydala kvarn och kompletterande elfisken har utförts. FEAB var tidigt ute med elektronisk fiskräkning i laxtrappan vid Herting. Laxfisket i Falkenberg är dokumenterat från senare delen av 1800-talet. Noggrann rapportering sker av laxfångsten i Ätran. Hertingprojektet finns dokumenterat i ett antal tekniska beskrivningar och rapporter samt av professionella fotografer och filmare. Dokumentation och rapportering pågår fortlöpande av fiskvandring, fångster, elfisken, biologi, vattenföring, energi etc.

Bevarande

Ätran är ett Natura 2000 område (internationellt nätverk) och länsstyrelsen i Hallands län har tagit fram en Bevarandeplan för Ätran 2013-11-26 Dnr. 511-3405-11. Havs och vattenmyndigheten har tagit fram: Förslag till "NASCO – Implementation Plan for Conservation, Restoration and Management of Atlantic Salmon in Sweden 2013-2018" 2012-10-07 Dnr 5022-12. Den svenska förvaltningsplanen för Atlantlax har fastställts av Europeiska unionen 2013-01-21. CNL(13)45 NASCO Implementation Plan for the period 2013-18 EU – Sweden.

Ätran som indexälv

Ätran har en unik vildlaxstam och undersökningar i Ätran ligger till grund för nationella och internationella beslut om bevarandeplan. Därför bör man ta ett helhetsgrepp kring alla de undersökningar som görs i Ätran så att förvaltningen av Atlantlaxen kommer i focus.

Ätran som besöksmål

Hertingprojektet har inneburit att Ätrons värde som besöksmål stärkts. Hertingforsen innebär nya upplevelser adderat till tidigare och naturens ekosystemtjänster förmeras. Destinationsbolaget har 2014-09-24 tagit fram ett förslag till "Utvecklingsmöjligheter vid Hertingforsen" med fokus på a) utvecklingsstrategier för Hertingforsen som besöksmål med "Technical Visits" b) Ätrons Laxfiske och c) framtidssäkring av laxen.

Framtida Förvaltningsplan

Falkenbergs kommun hyr sedan 1990-talet Stadens laxfiske av Ätrans nedre Fiskevårdsområde. Fisket förvaltas av Kultur- och Fritidsnämnden som har Laxfiske kommittén som rådgivande instans samt Parkförvaltningen för praktiskt utförande.

En framtida hållbar förvaltning bör ta sin utgångspunkt i de värden som skall tillgodoses genom de nationella och internationella bevarandeplanerna för Ätrans och Atlantlaxens bevarande. (2013-11-26, 2013-01-21 och 2012-10-07). Förvaltningen av Ätran och laxen berör dock fler ämnesområden än utveckling av besöksmål och administrationen av Ätrans Laxfiske vilket kan exemplifieras av förvaltningsplanen för River Tweed.

Falkenbergs kommuns tidigare LNS partner River Tweed Foundation har en omsättning av laxfiske och turism som ligger 30-40 gånger högre än Falkenbergs Laxfiske. RTF har tagit fram en avancerad "Fisheries Management Plan" som kan tjäna som vägledning för utformandet av vår Atlantlaxpolicy och framtida förvaltningsplan.

Tweed Foundation formulerar sitt övergripande mål:

Article 11.1: *The over-arching goal of recreational fisheries management is to ensure the long-term sustainability of fisheries resources thereby safeguarding the availability of these resources for future generations. Sustainability of fisheries resources includes conserving biodiversity at all levels, including genetic diversity, as well as supporting terrestrial and aquatic ecosystems.*

Läs mer:

http://tweedfoundation.org.uk/Tweed_Management/Tweed_Management_Plan/6.0_Stock_Assessments_4.0.pdf

Planen är indelad i sektioner bland vilka kan nämnas:

- Miljö: fysiska och kemiska parameterar
- Laxen: biologiska parametrar och habitat. EU Natura 2000 bevarandestatus. Livshistoria, genetik, populationsstruktur, lekområden, vandringshinder, restaurering, predation, fiskräkning, fångstdata, kortsiktiga och långsiktiga förändringar samt populationsmodeller som visar hållbart uttag.
- Öringen samma som för laxen.
- Ål enligt åldirektivet, Rådets Förordning (EG) nr 1100/2007
- Nejonögon enligt habitatdirektivet. Rådets direktiv 92/43EEG
- Övriga arter inhemska och främmande arter (Gyrodactylus, kinesisk ullhandskrabba etc.) Regulation (EU) No 1143/2014 on the prevention and management of the introduction and spread of invasive alien species
- Ekosystemfunktioner och "biosecurity planning".

Se vidare:

http://tweedfoundation.org.uk/Tweed_Management/Tweed_Management_Plan/Tweed_Fisheries_Management_Plan_v5_final_.pdf

Dagens arbete med förvaltningen av Ätran och laxen

Dagens arbete med Ätran och laxen sker nationellt, regionalt och lokalt. Det lokala arbetet är uppdelat på ett flertal olika avdelningar inom kommunen såsom:

- Kommunstyrelseförvaltningen, ekonomi, rapportering, information, kalkning mm
- Näringslivsenhet, frågor kopplade till näringslivet
- Kultur- och fritidsförvaltningen, Ätrands laxfiske, fiskekort, laxstugan, vägar mm
- Destinationsbolaget, utveckling Hertingforsen som besöksmål mm
- FEAB, fiskräknare, fiskfällor, kraftverken mm
- Stadsbyggnadsförvaltningen, planer, strandnära områden mm
- Gata- och Trafik, byggnation, laxbron, fiskodlingen, erosion mm
- Miljö- och hälsoskyddskontoret, tillsyn kraftverken, vattenvård, naturvård mm
- Barn- och utbildningsförvaltningen, undervisning, årets vattenskola mm
- Falkenbergs Museum, guidningar, visningar, historisk information mm
- Fiskevårdsområden, Ätrands Nedre och Högvadsåns Nedre, där kommunen deltar i egenskap av fiskevattenägare.
- EU-projekt, Living North Sea (avslutat), Vet Hut, iTourist, Slow Walley, Ekomuseum Ätradalen, Hav möter land, fiskeområde Halland m.fl.

Kommande arbete med Förvaltningsplan för Ätran och laxen

Kommunen behöver se över sina samlade insatser och ha en struktur för hur arbetet med Ätran och laxen är organiserat. Då kan man också på ett konstruktivt och kommunikativt sätt samarbeta med övriga aktörer som Länsstyrelsen, Region Halland, Hav- och vattenmyndigheten, SLU, övriga kraftbolag, forskningsinstitutioner och bidragsgivande myndigheter som arbetar gemensamt med dessa frågor.

- Fiskeförvaltning
- Information
- Utbildning
- Ekoturism
- Grön energi
- Projekt
- Restaurering
- Undersökning

KSAU beslutade 2013-01-15 § 9 avseende prioritering av inriktningar för framtida EU-projekt (WEPA) att under 2013 påbörja arbetet med öppna fiskvägar i Ätran.

Kommunekologen har i flera arbetsdokument 2012-2013 tagit fram prelimära förslag till organisation, ekonomi, arbetsgrupp och lämpligt EU-program för att gå vidare med projektförslaget "Ätran värd att vårda". Under 2014 har inkommit förslag till samverkan avseende fiskvandring från tidigare EU-partners och myndigheter.

Ledningsgruppen för Hertingprojektet behandlade (Minnesanteckningar 2013-11-29 pkt 9a) frågan om projektets fortsatta inriktning efter återställandet. I kommande budget fanns 300 kkr anslagna för informationslokal vid Herting. Destinationsbolaget redogjorde för tankar när projektet nu går från anläggningsfas till destinationsmål. Kommunekologen redogjorde för behovet av samordning av de pågående verksamheter som fortsättningsvis berörs av kommunens arbete med Ätran (se bilaga 1.)

Kommunens budget för 2015 (KF 2014-11-04 § 277) anvisar 200 kkr. till ”Fria vandringsvägar i Ätran” i enlighet med en antagen motion från 2008. Uppdraget skulle underlättas av att man först tar fram en Förvaltningsplan för Ätran och laxen som en grund för det fortsatta åtgärdsarbetet.

Kommunekologtjänsten som tillsattes 1990-06-01 kan utgöra en resurs i det samlande arbetet med Ätrands fiskevård och förvaltning. Kalkningsverksamheten passar även in i denna målbild då den utgör en viktig del av åtgärdsarbetet för vandringsfiskarna och dess ekosystem. Falkenbergs kommun har för närvarande hand om en gemensam kalkupphandling för flertalet hallandskommuner där laxen är gemensam miljöindikator.

Sammanfattning

Falkenbergs kommun avsätter i dag väsentliga personella och ekonomiska resurser på frågor som rör förvaltningen av Ätran och laxen och därmed förknippade frågeställningar. Verksamheten har behov av att struktureras, organiseras, effektiviseras och samordnas. En samordning av resurserna genom att ta fram en ”*Förvaltningsplan för Ätran och laxen*” är av intresse för kommunen från många olika aspekter bland vilka kan nämnas:

- Överblick över den mångfacetterade verksamheten
- Rakare beslutsvägar
- Effektivare ekonomisk hantering
- Enhetlig, positiv information
- Förbättrad kommunikation internt och externt
- Förbättra möjligheterna till marknadsföring, varumärke
- Se möjligheterna att söka bidrag nationellt och internationellt
- EU-samordning med andra projekt (iTourist)
- Ökat samarbete mellan berörda förvaltningar
- Ökat samarbete med myndigheter, universitet
- Ökat samarbete med fiskevattenägare och lokala organisationer
- Ökad samverkan inom Ätrands avrinningsområde (ÄVR)
- Bättre resultat för naturvården

Organisationen bör förankras genom politiska beslut och förvaltningsövergripande samverkan och ha en hållbar helhetssyn som utgångspunkt samt bygga på de ekologiska förutsättningar som påbjuds av nationellt och internationellt bevarandearbete.